

Михайло БАЛКО
Сергій ПАЛАМАРЧУК

Одяг, окрім основної функції – служити накриттям для нашого тіла, має ще й іншу роль – виражальну. В сучасному суспільстві остання функція одягу дещо знецінена, однак і надалі присутня. В чому вона полягає? Обираючи певний одяг, виражаємо свій внутрішній стан, настрій, наміри назовні і в такий спосіб розповідаємо про себе. Для кожної справи, нагоди існує відповідний одяг: у вечірній сукні ми не підемо на стадіон, а у спортивному костюмі не личить з'являтися в театрі чи на діловій зустрічі. Існує певна традиція відповідного вбрання для перебування в храмі, святих місцях. Отож спробуємо з'ясувати, який одяг слід мати на собі, перебуваючи в храмі.

Святе Письмо про одяг

Про біблійні приписи щодо одягу на молитві дізнаємося з Послання апостола Павла до Коринтян (I Кор. 11:3-10); у цій новозавітній книзі міститься вказівка, що жінка повинна молитися з покритою головою, і саме це викликає незрозуміння і дискусії серед сучасних християн. Хтось наголошує, що жінка обов'язково повинна мати на голові хустку, а хтось нехтує цим приписом апостола Павла і зовсім не звертає увагу на одяг ані жінки, ані чоловіка. Як вирішити ці питання?

Слід пам'ятати, що Новий Завіт писали дві тисячі років тому; а те, що сотні й тисячі років тому вважалося зухвалим чи непристойним, в наш час сприймається цілком нормально і не викликає обурення. Отже, і одяг, і загалом мода, а навіть і звичаї з плином часу змінюються. Тому слушно намагатися не лише буквально дотримуватися конкретних біблійних приписів, а зважати на те, для чого ці приписи були встановлені. Насамперед дуже важливо розуміти, що Святе Письмо – це не довідник з одягу чи зачісок, не журнал мод, не підручник з будь-чого іншого. Біблія – це записане Одкровення Боже; вона розповідає нам насамперед про Бога і про стосунки з Ним; у ній ми дізнаємось, хто такий Бог, який Він, знайдемо вказівки, як жити з Богом і з ближніми, як досягнути щастя і вічне життя. У Святому Письмі йдеться про обмеження щодо одягу під час молитви задля того, щоб підкреслити святість місця, в якому перебуваємо (храм), і святість події, у якій беремо участь (Свята Літургія чи інше богослужіння), а також заради любові до ближніх, з якими разом молимося. Тому наш одяг (як, зрештою, і поведінка та й весь зовнішній вигляд) повинен відповідати святості місця і події, в якій беремо участь, а також мотивуватися любов'ю до ближніх. А справжня любов виключає бажання похизуватись своїм одягом чи загалом зовнішнім виглядом, привертати на себе увагу всіх оточуючих або, не дай Боже, викликати у ближніх якісь негативні почування чи спокусу.

Слід зауважити, що...

Богослужіння – це незвичайна подія, зустріч з Богом. А мета відвідин церкви – молитва. Тому для спільної молитви в Божому храмі не слід обирати одяг, який виражав би неспокій, привертав би надмірну увагу до себе, виявляв би неповагу до ближніх або був би таким, що переступає межі християнської моралі (а це можуть бути і різні написи чи зображення на одязі, форма і вигляд одягу тощо). Адже християнське богослужіння за своєю природою спільнотне, тому, беручи в ньому участь, маємо пам'ятати про присутність інших на молитві. Наш зовнішній вигляд не повинен жодним чином

відволікати уваги інших від того, що відбувається у храмі.

Що ж стосується жіночої хустки, то...

Хустка, як і будь-яка інша частина одягу, сама собою не впливає ані на молитву, ані на духовний зріст. Її використання зумовлене давніми і глибокими культурними коріннями багатьох народів. У різних традиціях існували як спільні, так і відмінні розуміння символіки і призначення хустки. Так, в давньоєврейському суспільстві жінки повинні були молитися з покритою головою, та й в українській культурі дівчина покривала голову хусткою, коли виходила заміж. У нашому народі здавна існував звичай, що дівчата до заміжжя не носили хустки, а заміжні жінки завжди покривали голову.

Чин покриття голови нареченої після шлюбу знаходимо у Требнику митрополита Петра Могили. Цей обряд відбувається так: після шлюбу молода зупиняється перед дверима храму, до неї виходить священник в епитрахилі та фелоні й вводить її у храм; потім єрей молитвою прикликає на молоду Боже благословення, благаючи Господа прикрасити її голову красою, приємною Богові; врешті священнослужитель благословляє щойно одружену та покриває її голову хусткою.

Тож як бути?..

Звичайно, нам належить поважати і плекати добрі традиції нашого народу, але, як кажуть, часи змінюються, і багато звичаїв стають неактуальними, «неживими», такими, що не можуть продовжувати існувати за умов сучасного світу. Так змінюються і форма одягу, і стиль зачіски, і багато що інше. Сьогодні, наприклад, ніхто, зустрівши жінку без хустки чи головного убору, не скаже, що вона некультурна, і ніхто не додумається визначати за наявністю хустки на голові, одружена жінка чи ні. В наш час хустка не несе такого значення, як колись, і відсутність хустки не означає чогось негативного. А якщо йдеться про присутність жінки в храмі з непокритою головою, то не слід бути надто вимогливими та категоричними: найперше, не потрібно когось осуджувати, бо ж багато сучасних жінок і дівчат ніколи в житті не носили хустки та, можливо, й не знають усієї її символіки та обрядового значення. Окрім того, хіба відсутність або наявність хустки на голові порушує чи доповнює святість храму і богослужіння? Та звісно, що ні! Повага до молитви, храму, святих місць походить з наших сердець. Зовнішній вигляд, безумовно, важливий, і він має відповідати нормам християнської моралі (про це говорилося вище). Проте, якщо людина вперше прийшла до храму або ж у неї раптово виникло бажання зайти й помолитися, відсутність хустки, форма зачіски чи інші елементи зовнішнього вигляду не повинні стати перепорою для спілкування з Богом. Тому вартує з повагою та доброзичливістю ставитися до людей, навіть у ситуації, коли їх зовнішній вигляд зовсім не відповідає традиції.

А ви, дорогі дівчата і жінки, приходьте молитися у храм в хустках чи без них, головне, щоб ваші серця були ширими і відкритими для Бога і ближніх.

М.Балко, С. Паламарчук. Як одягатися для молитви в храмі, або чи потрібно жінці покриватися хусткою для молитви в храмі? // Слово № 2 (39) (2009) с. 28-29